

Платформа за анализу и истраживање

Сажети предлог практичне политике

Могућности укључивања српске заједнице у процес европских интеграција Косова

НВО АКТИВ и Центар за мир и толеранцију

Грчаница
Фебруар 2016

Овај документ припремили су чланови **Платформе за анализу и истраживање**:
Светлана Ракић из Центра за тренинг и усавршавање
Драгана Алексић из Центра за тренинг и усавршавање
Марко Ракић из Центра за тренинг и усавршавање

Лазар Ракић из The Upgrade Society

Ову групу менторисала је Наташа Драгојловић из Европског поктера у Србији, а документ су финализовале Јелена Вићић из Центра за мир и толеранцију и Милица Андрић из Актив-а.

Платформа за анализу и истраживање је неформална група састављена од 14 српских ОЦД, а у циљу промовисања права српске заједнице на Косову. Платформа за анализу и истраживање је оформљена у склопу пројекта *Јачање капацитета цивилног друштва како би ефектније утицали на процес доношења одлука* који финансира Канцеларија Европске уније на Косову, а имплементирају НГО АКТИВ из Митровице и Центар за мир и толеранцију из Грачанице.

За издавача:

НВО АКТИВ

Краља Петра I, 183/а, Митровица

Емаил: office@ngoaktiv.org

www.ngoaktiv.org

Предлог практичне политике

Могућности укључивања српске заједнице у процес европских интеграција Косова^{1*}

Сажетак

Након потписивања *Првог споразума о принципима нормализације односа*² парафираног од стране Премијера влада у Београду и Приштини, у априлу 2013. године, створени су услови за организовано учешће српске заједнице у политичком животу, па самим тим и у процесима европских интеграција на Косову. Између осталог, Бриселски споразум предвиђа формирање Заједнице српских општина (ЗСО). Ово тело би требало да представља функционални механизам за усклађивање ставова српске заједнице. Кроз њега ће Срби на Косову имати могућност да артикулишу своје ставове по питању свих сфера њиховог живота покривених споразумом, па између осталог, и европских интеграција Косова. На тај начин Срби на Косову ће кроз ЗСО имати могућност да се позиционирају као активни учесник у политичком животу Косова.

Узроци за претходно устручавање од учешћа српске заједнице у политичким процесима на Косову су бројни. Срби су се првенствено бавили егзистенцијалним проблемима, укључујући финансије, безбедност и суверенитет. Такође, разлози за останак на маргинама политичких дешавања на Косову проузрокован је и политичким мотивацијама али је и последица недостатка правног оквира за њихово учешће. Наиме, Срби су након 2001. године и формирања коалиције „ Повратак“, када је излазност на изборима била релативно велика, по први пут имали подршку Београда за излазак на изборе тек 2013. године након потписивања Бриселског споразума. У међувремену, Срби су почели да бојкотују институције на Косову и излазност на изборима је била мала. Противљење српске заједнице прогласењу независности Косова 2008. године је било узрок бојкотавања косовских институција, али је ипак постојао одређени ниво (иако мали) партиципације. У сваком случају, бојкот косовских институција је имао за последицу занемаривање процеса евроинтеграција, као и уздржаност од учешћа у политичким процесима уопште. Истовремено, српска заједница је усмеравала своје напоре на очување свог статуса у оквиру правно-административног система Републике Србије и стога била незаинтересована за политичке процесе који долазе из Приштине. Начелно, такође је постојало уверење да је сваки корак Косова ка ЕУ интеграцијама један корак ближе ка независности Косова³. Ово је даље проузроковало и значајна органичења у потенцијалу за учешће Срба у процесима евроинтеграција. Међутим, у последњих пар година, Бриселским споразумом предвиђени су механизми које би српска заједница на

¹ Као што је предвиђено УН резолуцијом 1244/99 и у складу са саветодавним мишљењем Међународног суда правде о проглашењу независности Косова

² Познатији као Бриселски споразум. Документ доступан н

а: <http://www.kim.gov.rs/p03.php>

³ Наиме, заиста постоји тумачење да ће питање статуса Косова морати да буде разрешено споразумом између Косова и Србије пре њиховог приступања Европској унији (неформални интервју са бившим високим званичником ЕУ).

Косову могла да користи да би се (између осталог) укључила у процес како нормализације односа, тако и европских интеграција на Косову. У том смислу предлози за укључивање српске заједнице у процес европских интеграција базирани су на постојећем, и на Косову важећем, правном и институционалном оквиру.

Намера овог сажетог предлога практичне политике је да укаже на неопходност промене горенаведеног стања и потребу да се искористе постојећи и креирају нови механизми учешћа, консултација и информисања српске заједнице, као и могућност надзора над применом преузетих обавеза у процесу ЕУ интеграција. Да би процес европских интеграција Косова имао позитивне ефекте и на српску заједницу и да би се остварила применљивост Споразума о Стабилизацији и Придруживању⁴ на територији целог Косова, неопходна је пуна укљученост и информисаност српске заједнице.

Увод

Крајем последње деценије двадесетог века, која се за регион показала веома турбулентном, Европска унија је почела да развија механизме за европску перспективу Западног Балкана⁵. Регионални приступ за Западни Балкан датира из 1997. године, а две године касније Европска унија је у својој комуникацији објавила принципе Процеса стабилизације и придруживања (ПСП). Самитом у Загребу 2000. године формулисани су инструменти ПСП-а. Након завршетка конфликта на Балкану, чланице ЕУ су на самиту у Грчкој 2003. године одобриле „Солунску агенду за Западни Балкан: Кретање према европским интеграцијама.“⁶ Овим документом је загарантован европски пут земаља региона, укључујући и Косово под резолуцијом УН-а 1244. Солунска агенда предвиђа процес стабилизације и придруживања, као и низ инструмената и облика сарадње између ЕУ и земаља Западног Балкана.

Косово учествује у процесу дијалога са ЕУ од 2002. године када је и покренут Пратећи механизам стабилизације и придруживања (ПМСП). У оквиру овог механизма били су организовани пленарни и секторски састанци на високом нивоу са циљем да потенцијални кандидати ускладе своје законодавство са законима ЕУ. Затим је 2004. године, па 2006. и 2008. Европска комисија (ЕК) доставила Влади Косова три документа за Европско партнерство, а Акциони план за имплементацију Европског партнерства за Косово усвојен је 2010. године.⁷ У оквиру Акционог плана, добар део предложених активности односи се на побољшање положаја и повећање учешћа невеликих заједница.⁸

⁴ Споразум о стабилизацији и придруживању је потписан октобра 2015.

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/27-kosovo-eu-stabilisation-association-agreement/>

⁵ http://eeas.europa.eu/delegations/kosovo/eu_kosovo/political_relations/stabilisation_and_association_process/index_en.htm

⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_PRES-03-163_en.htm

⁷ http://www.kryeministri-ks.net/zck/repository/docs/APEP_2010_Konacni_SRP.pdf

⁸ Између осталог: Обезбедити ефективно функционисања Скупштине и њених одбора, Владе и општина, укључујући пуно поштовање одговарајућих пословника и кодекса понашања, права и интереса свих заједница. Побољшање квалитета и расположивости основних јавних служби за све заједнице, укључујући допринос за смањивање захтева за услугама које пружају паралелне структуре.

Након објављивања комуникације „Косово – испуњавање европске перспективе“, ПМСП прераста у Дијалог о стабилизацији и придруживања (ДСП), који се спроводи од 2010. године. У оквиру ДСП-а формиран је институционални механизам који чине: Министарство за европске интеграције, ресорна министарства и органи, као и скупштински Одбор за европске интеграције⁹. Такође, механизам за укључивање и дијалог са представницима цивилног друштва постојао је од 2012. године као Оперативна група за ЕУ интеграције.

Велики искорак ка Европским интеграцијама направљен је потписивањем Бриселског споразума 2013. године. Тачком 14. Косово и Србија су се обавезали да неће кочити једно друго у процесу европских интеграција. Што се тиче Србије, нормализација односа са Косовом се налази и у оквиру преговарачког поглавља 35, које је обично (током преговора о приступању) резервисано за „Остала“ питања. У процесу преговора Србије са Европском унијом (ЕУ) је садржински везано за спровођење Бриселског споразума.

Из перспективе Косова, нормализација односа са Србијом је добила на важности за европску интеграцију Косова кроз потписивање Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) са ЕУ. Октобра 2015. године, након потписивања другог сета Бриселских споразума¹⁰, Косово је склопило и овај споразум са ЕУ, који је важан део ширег Процеса о стабилизацији и придруживању. ССП-ом Приштина се између осталог обавезала да испуни обавезе преузете потписивањем сета споразума са Београдом.

Међутим, и поред тежине које носе Бриселски споразуми, Србија је преговарала о примени Бриселског споразума без суштинског укључивања представника српске заједнице на Косову у радну групу. Дакле, дати политички и законски процеси, остављају заједницу Срба на Косову на маргинама кључних политичких и интеграционих процеса. У крајњој инстанци, процеси европских интеграција Београда и Приштине, који су међусобно зависни, се у доброј мери тичу српске заједнице на Косову. Стога је укључивање српске заједнице у овај процес од кључне важности за његов успех.

ПРАВНИ И СТРАТЕШКИ ОКВИР

Пре 2015. године, једини стратешки оквир за укључивање српске заједнице¹¹ у процес ЕУ интеграција Косова био је годишњи извештај о напретку¹². Годишњи извештај је инструмент који Европски парламент користи да, између осталог, оцени ниво поштовања права мањинских заједница, али и свих других обавеза које Косово покушава да преузме процесом европских интеграција. Овај извештај саставља се уз редовне консултације са организацијама цивилног друштва (ОЦД) у оквиру већ споменутог

Завршетак законског оквира и унапређивање поштовања механизма за заштиту људских права и права мањина у складу са препорукама Савета Европе. Усвајање и спровођење свеобухватне Стратегије за Људска Права.

⁹ Једини представник Срба у овом Одбору је потпредседник Скупштине Косова и заменик председника Одбора за европске интеграције Слободан Петровић.

<http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Draft%20law%20on%20accounting%20financial%20reporting%20and%20au?cid=3,110,122>

¹⁰ Бриселски споразуми од 25. Августа 2015

¹¹ У изради извештаја за 2015. годину учествовао је само један припадник српске заједнице¹¹.

¹² Део процеса стабилизације и придруживања

Дијалога о стабилизацији и придруживању. Октобра 2015. Косово је потписало ССП¹³ као издвојена географска регија и чланом 9. овог документа дефинисано је да ће Процес стабилизације и придруживања трајати 10 година (са могућношћу продужетка на још 5 година), а сам процес и степен усклађивања косовских закона са европским стандардима биће надгледан једном годишње. Процес надгледања примене обавеза које је Косово преузело дефинисан је чланом 126. ССП-а где се предвиђају састанци на високом нивоу који се по потреби могу сазивати и ванредно. Поред ових састанака, предвиђени су и политички дијалози на парламентарном нивоу, затим дијалози о практичним политикама са високим представницима Косова и ЕУ, али и могућност коришћења широко дефинисаних канала комуникације који се могу успоставити и преко земаља које нису чланице ЕУ, интернационалних организација и др. Најзад, члан 13. ССП обавезује Косово да испуни све договоре потписане у Бриселу, али и да настави да кроз дијалог и у духу компромиса решава све преостале проблеме. Једна од тих обавеза је и формирање ЗСО.

Планом за примену споразума о нормализацији односа Београда и Приштине¹⁴ је предвиђено да ће ЗСО бити формирана након успешног одржавања локалних избора на северу Косова. Наиме, тачка 11. Бриселског споразума обавезује општине на северу Косова на учешће у локалним изборима, а самим тим на учешће у косовским институцијама¹⁵ чиме се значајно мења постојећа ситуација. Иако је овај услов испуњен, две године након потписивања споразума ЗСО и даље није оформљена. Без обзира на политичка превирања и одлагања формирања Заједнице српских општина, сигурно је рећи да ће она у одређеном облику постојати, а аутори овог сажетог предлога практичне политике ће пројектовати њено уређење на основу споразума „Асоцијација/Заједница општина са већинским српским становиштем на Косову – Опште одредбе/кључни елементи“ потписаног 25. августа 2015. Надлежности ЗСО предвиђене овим споразумом заправо у великој мери и обухватају теме које се тичу процеса ЕУ интеграција, између осталих и јачање локалне демократије¹⁶. Споразум предвиђа да је једна од надлежности заједнице и унапређење, размена и заговарање питања који су од заједничког интереса општина чланица, али и њихово представљање укључујући и пред централним властима¹⁷. Поред овога, у делу споразума који дефинише однос ЗСО са централним властима наводи се и следеће:

10) Асоцијација/Заједница, има право да предлаже, у складу са законом Косова, измене закона и других прописа који су од важности за остваривање њених циљева.

Ова ставка споразума је једна од оних које је Уставни суд Косова у свом мишљењу о овом споразуму означио као проблематичну¹⁸, али аутори овог предлога практичне политике неће улазити у правну расправу о уставности Бриселског споразума, већ ће базирати своју аналитичку пројекцију на потписаном споразуму. Из горенаведеног јасно је

¹³ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10728-2015-REV-1/en/pdf>

¹⁴ План примене споразума о нормализацији односе Београда и Приштине. <http://www.kim.gov.rs/p02.php>

¹⁵ Први локални избори на територији читавог косова, укључујући по први пут и општине на Северу, одржани су 3. новембра 2013.

¹⁶ Асоцијација/Заједница општина са већинским српским становиштем на Косову – Опште одредбе/кључни елементи. тачка 4 (а). <http://www.kim.gov.rs/p17.php>

¹⁷ Асоцијација/Заједница општина са већинским српским становиштем на Косову – Опште одредбе/кључни елементи тачка 4(ж). <http://www.kim.gov.rs/p17.php>

¹⁸ <http://www.politika.rs/sr/clanak/345947/Kancelarija-EU-sto-pre-pripremiti-Statut-ZSO>

да би ЗСО могла да постане јак механизам заговарања и гарант права српске заједница на Косову, али само ако успостави јака тела и обезбеди стручне кадрове, посебно у Канцеларији за жалбе која је предвиђена тачком 6 (д) августовског споразума о Асоцијацији/Заједници и која ће имати мандат да се бави жалбама у вези са циљевима ЗСО.¹⁹ Ова канцеларија треба да заузме истакнуту улогу у борби за остваривање права невећинских заједница, посебно имовинских права интерно расељених лица у циљу побољшања локалних услова живота повратника на Косову кроз усвајање одговарајућих мера²⁰.

Институционални оквир: главни актери и њихови интереси у процесу евроинтеграције Косова*

Национални савет за Европске Интеграције, који се налази у склопу Канцеларије председнице, обезбеђује непосредно и потпуно укључивање многих различитих владиних и невладиних актера у анализу тренутног стања на Косову, заузимајући став и дајући препоруке свим актерима укљученим у процес европских интеграција. Он обезбеђује политичку координацију и систематске консултације о процесу између главних учесника овог процеса. Поменута политичка платформа је од велике важности јер обезбеђује јасан и стабилан правац потенцијалног кандидата ка чланству у Европској унији, без обзира на могуће будуће промене политичких сила у Скупштини и Влади.

Признајући потребу за отпочињањем практичног рада у правцу постизања националног консензуса о евроинтеграцији, Национални савет је препоручио успостављање Оперативне групе за европску интеграцију Косова (Оперативна група)²¹. Оперативна група основана је маја 2012. године. Општи циљ Оперативне групе био је да се изради Национална стратегија за европску интеграцију, уз истовремено даље развијање консензуса између главних актера и давање препорука Влади Косова. Рад Министарства за европску интеграцију, укључујући рад Оперативне групе, непосредно је подржан пројектом ГИЗ-а под називом „Подршка процесу европске интеграције на Косову“ у оквиру дугорочне билатералне помоћи коју Савезна Република Немачка даје Косову. Међутим, по завршетку тог пројекта и достизања циљева, завршио се и рад ове групе. Оперативна група окупила је 54 актера укључујући и институције и ОЦД које је у 7 тематских група представљало 626 индивидуа, од којих су четворо били Срби.²² Међу њима, није било представника који се конкретно баве питањима ЕУ интеграција, и ни један од њих није био представник цивилног друштва – било је три политичара и један саветник политичара.

Сталне структуре које се баве процесом ЕУ интеграција Косова укључују:

¹⁹ Асоцијација/Заједница општина са већинским српским становништвом на Косову – Опште одредбе/кључни елементи. тачка 6 (д). [хттп://www.ким.гов.рс/p17.pxp](http://www.ким.гов.рс/p17.pxp)

²⁰ У складу са тачком 4 (ђ) споразума о "Асоцијација/Заједница општина са већинским српским становништвом на Косову – Опште одредбе/кључни елемент," ЗСО ће имати у својој надлежности "усвајање мера за побољшање локалних услова живора повратника на Косову."

²¹ [хттп://www.меи-кс.нет/ср/таск-форца-за-бевропске-интеграције](http://www.меи-кс.нет/ср/таск-форца-за-бевропске-интеграције)

²² Бојан Стојановић, Петар Милетић, Дејан Радивојевић и Срђан Поповић – на основу информација добијених од ГИЗ-а

- Министарско веће за координацију процеса европских интеграција (у овом већу је и Министар Љубомир Марић)
- Радни комитет за европске интеграције
- Радне групе за европске интеграције
- Скупштински Одбор за европске интеграције (заменик председавајућег је Слободан Петровић)

Српска заједница на Косову

Косовски Срби су били изостављени из процеса нормализације односа између Београда и Приштине. Наиме, Бриселским споразумом и (предвиђеним) формирањем ЗСО у склопу косовског политичког и правног оквира, Срби на Косову су, против своје воље пребачени из правно-административног оквира Србије право-административни оквир Косова. Стога је потписани споразум изазвао страх и осећај несигурности у српској заједници на Косову: конструктивна двосмисленост око ингеренција које ЗСО може да има резултирала је страхом да ЗСО у пракси неће бити у позицији да буде доносилац одлука када се ради о кључним питањима за српску заједницу. Овај сажети предлог практичне политике се неће бавити питањима нејасноће првог Бриселског споразума, већ ће се фокусирати на могућности које отварају опште одредбе августовског споразума.

Тренутно, српска заједница очекује стварање механизма за остваривање својих права и заштиту интереса кроз формирање Заједнице српских општина (ЗСО)²³. Као што се види из горенаведеног, српска заједница је такође имала маргиналну заступљеност у косовским институцијама које се баве евроинтеграцијама. Уколико се српска заједница активније не укључи у процес ЕУ интеграција Косова који је неминован и који ће се одвијати без обзира на њено учешће или не, неће добити прилику да утиче на измене законодавства, програмирање и коришћење фондова ЕУ намењених Косову, као других повољности који може да донесе процес придруживања. Штавише, питање од кључног значаја за српску заједницу у процесу демократизације (па самим тим и евроинтеграција) Косова јесте испуњавање стандарда из поглавља 23. и 24. Ова поглавља, која се тичу реформе правосуђа и основних права, као и правде, слободе и безбедности, стварају могућност и обавезу за српску заједницу да артикулише своје потребе и оствари своја права кроз процес евроинтеграција Косова.

Ступањем на снагу ССП, обавезе које су преузете Бриселским споразумима постају кључни део ЕИ Косова. Ове обавезе су већ преузете у име српске заједнице, која у тим преговорима није учествовала, али ће бити приморана да их испуњава. Због тога је неопходно да се, у оквиру могућности које постоје у правном и стратешком оквиру, српска заједница организује тако да може артикулисано наступати у учествовати у формулисању и праћењу косовске политике ЕУ интеграција.

²³ Договор постигнут 25. Априла 2015.

ПРЕПОРУКЕ

За српску заједницу/ЗСО

- Онако како договор од 25. августа дефинише ЗСО, можемо рећи да ће она имати надлежност да формира Одељење за праћење ЕУ интеграција Косова са фокусом на улогу српске заједнице у том процесу. Ово одељење треба да прати процесе и трендове питања битних за српску заједницу који се налазе у ЕУ извештајима о Косову, и да на годишњем нивоу шаље допуне, сугестије и препоруке за Извештај о напретку Косова које објављује Европска комисија. Такође, ово Одељење треба да уврсти консултације са цивилним друштвом у једну од својих активности.
- Инструменти коју Одељење за праћење процеса европских интеграција Косова при ЗСО треба да користи зарад постизања горенаведених циљева су истраживања, анализе и предлози у домену практичних политика, што је у складу са тачком 4(е) споразума о Асоцијацији/Заједници општина са већинским српским становништвом на Косову – Опште одредбе/кључни елементи;
- ЗСО би, у складу са тачкама 8. и 9. истог споразума требало да буде кључно тело за артикулацију и реализацију интереса српске заједнице и веза са властима у Приштини. У том смислу, кроз систематизацију треба предвидети и људске ресурсе за праћење процеса и управљање пројектима као и механизам свеобухватних консултација на нивоу заједнице око развојих приоритета;
- ЗСО преко својих представника треба да омогући српској заједници приступ информацијама о току и садржају процеса европских интеграција и обавезама које произилазе из ССП. Активности у склопу ове обавезе могу да укључују редовне састанке са јавношћу, доступност информација на интернету, али и консултативне процесе са носиоцима експертизе из ОЦД.
- Такође, кроз ЗСО треба омогућити да се током планирања донаторске помоћи, укључујући и Инструмент за предприступну помоћ (ИПА), потребе српске заједнице узму у обзир. Политика ЗСО треба да буде таква да обезбеди искоришћавање свих могућности, пре свега финансијских, за реализацију пројеката од значаја за српску заједницу чиме би се обезбедио и балансиран развој свих регија на Косову;
- ЗСО треба да успостави сарадњу са Канцеларијом за европске интеграције Србије ради успешног осмишљавања и реализације пројеката који се могу финансирати из европских фондова намењених Косову;
- Српски политички представници треба да препознају значај учешћа Срба у процесу ЕУ интеграција Косова и искористе подршку Београда за читав процес како би заговорали интересе заједнице

За Владу Косова

- Да у складу са Законом о заштити и промовисању права заједница и обавезама из члана 7. ССП-а омогући мањинским заједницама учешће у свим сегментима процеса ЕИ. Конкретно, МЕИ треба да запосли стручњаке који долазе из невећинских заједница у телима са надлежношћу у области евроинтеграција;
- Да све информације о току и садржају процеса преговора са ЕУ, посредством редовних састанака са Одељењем за праћење ЕУ интеграција Косова при ЗСО и са грађанским друштвом, али и путем електронских медија комуницира са српском заједницом и осталим невећинским заједницама;
- У циљу што организованије примене претходне препоруке, треба усвојити и спроводити стратегију комуникације процеса европских интеграција која би дефинисала следеће: посредством којих сајтова би се информације дистрибуирале; идентификовала институцију одговорну за ажурно објављивање информација; и идентификовала институцију одговорну за доступност информацијама не само на службеним језицима, већ и на језицима невећинских заједница;

За Европску унију

- Да охрабри Владу Косова да укључи српску заједницу у процес европских интеграција;
- Да посебно подржи пројекте усмерене на укључивање српске заједнице у процес европских интеграција;
- Да кроз подршку ЗСО омогући и подржи формирање базе стручњака за европске интеграције и пројекте у српској заједници на Косову;
- Да подржи стварање консултативног оквира сарадње Заједнице српских општина и организација цивилног друштва;
- Да посвети додатну пажњу изградњи поверења између српске заједнице и ЕУ и њених институција, како би били препознати као партнер у реализацији и заштити права српске заједнице на Косову;
- Да планира средства за јачање инфраструктуре и кадрова српских медија на Косову како би што квалитетније извештавали заједницу о процесу ЕУ интеграција Косова;

За Владу Србије

- Да охрабри учешће ЗСО и ОЦД у праћењу процеса ЕУ интеграција Косова;

- Да кроз менторинг и трансфер знања помогну у формирању кадрoвске базе у српкој заједници на Косову која ће бити способна да креира и управља пројектима значајним за српску заједницу;

За организације цивилног друштва

- Да својим пројектима раде на подизању свести о значају процеса европских интеграција;
- Да се активно укључе у рад груп за праћење европских интеграција;
- Да информишу грађане о предностима усклађивања са стандардима ЕУ;
- Да учествују на конкурсима ЕУ фондова и омогуће финансирање пројеката којима се унапређује квалитет живота српске заједнице
- Да кроз обуке и едукацију подижу капацитете за програмирање, осмишљавање и управљање пројектима;
- Да остваре интензивну сарадњу са локалном самоуправом и да као партнери учествују на тендерима и конкурсима на пројекте, како би надоместили недостатак кадрoва при институцијама локалне самоуправе и максимално прилике за финансирање пројеката;

За медије

- Да изграђују партнерства са ОЦД и ЗСО, као и локалним самоуправама у циљу информисања јавности о процесу европских интеграција Косова и обавезама и правима које проистичу из ССП-а;
- Да изграђују сопствене капацитете за праћење и извештавање о процесу европских интеграција.

Резерва:

Овај сажети предлог практичне политике је израђен уз помоћ Канцеларије Европске уније на Косову. Ставови изнети у овом извештају су искључива одговорност „АКТИВ-а“ и „Центра за мир и толеранцију“ и не могу се, ни у ком погледу, узети за ставове Европске уније.

